

Людвік В. Д.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університету внутрішніх справ)

УДК 343.322

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕШКОДЖАННЮ ЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ

Надано кримінально-правову характеристику перешкодженню законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Розглянуто об'єкт злочину, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону та кваліфікуючі ознаки злочину.

Ключові слова: об'єкт злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона, національна безпека, Збройні Сили України, інші військові формування, особливий період, перешкодження законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 2 Конституції України, територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною. У зв'язку з поширенням фактів посягання на територіальну цілісність та недоторканність України в державі склалася така ситуація, яка вимагає вчинення конкретних кроків, направлених на захист національної безпеки та територіальної цілісності.

Саме одним із таких кроків стало прийняття 08 квітня 2014 року ЗУ «Про внесення змін до Кримінального кодексу України» № 1183-VII [1], яким посилено відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України, а саме: за дії, спрямовані на посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, за диверсію, шпигунство, а також вчинені проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Цим законом було внесено зміни до санкцій ряду статей (110, 111, 113, 114 та 279 Кримінального кодексу України) в частині збільшення строків позбавлення волі, а також доповнено Кримінальний кодекс України новою статтею 114¹, встановивши відповідальність за перешкодження в особливий період законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Комплексного вивчення даного питання не проводилося, але окремі питання розглядалися у роботах таких українських вчених: В. Ф. Антипенко, О. Ф. Бантишев, В. О. Глушков, В. П. Ємельянов, В. А. Ліпкан, М. І. Мельник, В. О. Навроцький, А. В. Савченко, В. Я. Тацій, М. І. Хавронюк, О. В. Шамара та ін. Серед вчених, які досліджували кримінально-правову характеристику перешкодженню законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, можна виділити праці В.Г. Кундеус [2].

Метою статті є дослідження кримінально-правової характеристики нор-

ми, що передбачає відповідальність за перешкоджання в особливий період законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Виклад основного матеріалу. Склад злочину передбачений ст.114¹ КК, як і будь який інший, складається з таких елементів: об'єкт злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Родовим об'єктом злочину виступають суспільні відносини у сфері охорони основ національної безпеки України. Національна безпека (ст. 1 ЗУ «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року) – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сфер державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам [3].

Безпосереднім об'єктом виступає нормальна діяльність Збройних Сил України та інших військових формувань в частині забезпечення ними національної безпеки України (відповідно до ст. 4 ЗУ «Про основи національної безпеки України», Збройні Сили України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України, є суб'єктами забезпечення національної безпеки). Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності [4]. Збройні Сили України забезпечують стримування збройної агресії проти України та відсіч їй, охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

До інших військових формувань можна віднести: Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Державну прикордонну службу України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України. Як зазначено у ст.12 ЗУ «Про оборону України» від 6 грудня 1991 року, участь в обороні держави разом із Збройними Силами України беруть у межах своїх повноважень інші військові формування, утворені відповідно до

законів України, Державна спеціальна служба транспорту, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також відповідні правоохоронні органи.

Правовою основою діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань є Конституція України, Закон України «Про Збройні Сили України», Закон України «Про оборону України», статuti Збройних Сил України, інші закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародні договори України, що регулюють відносини в оборонній сфері та сфері національної безпеки України.

З об'єктивної сторони злочин полягає у вчиненні перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період.

ПЕРЕШКОДЖАТИ, аю, аєш, недок., ПЕРЕШКОДИТИ, джу, диш, док. Бути перепорою для чого-небудь; // Створювати завади, заважати, забороняти кому-, чому-небудь [5]. Таким чином, перешкоджання може полягати у вчиненні дій або бездіяльності, що спрямовані на створення перепон, завад законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, наприклад блокування військових частин, блокпостів, блокування руху військових колон, незаконне захоплення військових об'єктів та їх утримання, знищення або пошкодження ліній зв'язку тощо.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони виступає час вчинення злочину, а саме – особливий період. Особливий період – період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій (ст.1 ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію») [6]. Дещо простіше визначення дається в ст.1 ЗУ «Про оборону України», де зазначено, що особливий період – період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій [7]. Таким чином, для притягнення до кримінальної відповідальності потрібно встановити, що перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань відбулося під час мобілізації, у воєнний час або частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Злочин вважається закінченим з моменту вчинення самого перешкоджання незалежно від того досягла винна особа своєї мети чи ні.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується умисною формою вини у вигляді тільки прямого умислу, тобто винна особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, усвідомлює, що вона своїм діянням перешкоджає законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період і бажає так діяти.

Кваліфікуючими ознаками перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань є те саме діяння, яке призвело до загибелі людей або інших тяжких наслідків. Суб'єктивне ставлення винної особи до кваліфікуючих ознак може характеризуватися як умисною, так і необережною формою вини. За наявності підстав діяння винної особи може кваліфікуватися додатково ще і за ч. 2 ст. 115 КК.

Під загибеллю людей розуміється настання смерті хоча б однієї особи.

Інші тяжкі наслідки – це заподіяння тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній особі, середньої тяжкості – двом особам і більше, а також великої матеріальної шкоди будь-якій юридичній чи фізичній особі^[8, с. 21].

Висновки. Отже, з огляду на викладене можна стверджувати, що кримінально-правова норма, передбачена ст.114¹ КК, є бланкетною. Для з'ясування її змісту та використання на практиці необхідно звертатися до законодавчих актів України, які регулюють законну діяльність Збройних Сил України.

Бібліографічні посилання

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1183-18>
2. Кундеус В.Г. Правові підстави кримінальної відповідальності за перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань / В.Г. Кундеус [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php/ru/-2011/index.php?catid=107:5-1014&id=887:240914-10&Itemid=132&lang=ru&option=com_content&view=article
3. Про основи національної безпеки України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
4. Про Збройні Сили України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>
5. Словник української мови : в 11-ти т. / за ред. І. К. Білодіда. – К., 1970–1980. – Т. 6.
6. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>
7. Про оборону України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1932-12/print1432712888934665>
8. Пленум Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 3 «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» // Збірник нормативно-правових актів Верховного Суду України (у кримінальних справах) : інформаційно-довідкове видання / автори-упоряд. Алфьоров С.М., Людвік В.Д., Примаченко В.Ф., Терещенко А.І., Шаблюстий В.В.; за заг. ред. В.В. Шаблюстого. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 15–21.

Людвік В. Д. Уголовно-правовая характеристика препятствованию законной деятельности Вооруженных Сил Украины и других военных формирований. Дана уголовно-правовая характеристика препятствованию законной деятельности Вооруженных Сил Украины

и других военных формирований. Рассмотрены объект преступления, объективная сторона, субъект, субъективная сторона и квалифицирующие признаки преступления.

Ключевые слова: *объект преступления, объективная сторона, субъект, субъективная сторона, национальная безопасность, Вооруженные Силы Украины, другие военные формирования, особый период, препятствование законной деятельности Вооруженных Сил Украины и других военных формирований.*

Lyudvik V. D. Criminal-legal characteristic of obstruction of the lawful activities of the Armed forces of Ukraine and other military formations. The article deals with the study of structure of a crime under article 1141 of the Criminal Code of Ukraine. The article discusses generic and direct objects, the objective side of the crime, the offender, the subjective side of the offence and considering its features.

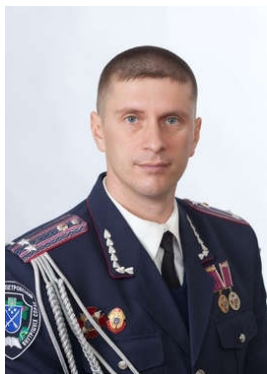
The author believes that the ancestral object of a crime under article 114-1 of the Criminal code of Ukraine are the social relations in the sphere of protection of the fundamentals of national security of Ukraine, and the direct - normal activity of the Armed forces of Ukraine and other military formations in terms of ensuring national security of Ukraine. On the objective side of a crime is to commit interfere with the legitimate activities of the Armed Forces of Ukraine and other military formations during the special period.

The author argues that the obligatory sign of the objective side is the time of the offence, namely the special period. The offender is a physical responsible person who, at the time of the offense attained the age of 16. From the subjective party the crime is characterised by a deliberate form of guilt only in the form of direct intent. When the disclosure of qualifying signs the author considers terms such as "death and other grave consequences".

The author concluded that the criminal provisions under article 1141 of the criminal code is a blanket. To clarify its content and use in practice should apply to legislative acts of Ukraine that regulate the lawful activities of the Armed forces of Ukraine.

Keywords: *object of crime, objective side of crime, offender, subjective side of crime, national security, Armed Forces of Ukraine, other military units, special period, impeding legitimate activities of Armed Forces of Ukraine and other military formations.*

Надійшла до редакції 10.06.2015

Хашев В. Г.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.622

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ ВБИВСТВО МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

Досліджено окремі спірні питання кваліфікації умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини за ст. 117 КК України з метою правильного її застосування на практиці.

Ключові слова: *умисне вбивство, новонароджена дитина, час пологів, час відразу після пологів.*